

Verksamhetsberättelse 2019

Styrelsearbete

Styrelsen 2019 har sedan årsmötet bestått av Sven Blomqvist ordförande, Maria Wolodarski vice ordförande, Anne v Heideman sekreterare, Carl-Gustaf Elinder kassör och medlemsansvarig samt Ellinor Berg, Sofia Hammarstrand, Caisa Laurell, Elisabeth Wijnbladh, Björn Fagerberg, Vindar Fritzell ledamöter. Adjungerade till styrelsen har varit Margareta Falk-Hogstedt, Per Broman, Gösta Alfvén, Bertil Hagström och Staffan Mårild, Klaus Stein (under hösten ersatt av Ulrika Nyhammar och Stina Åkefeldt), Sigrid Hammarqvist, Frida Tirén Ridderstedt, Ida Persson och Linda Mårén..

Revisorer har varit Göran Reitberger och Jens-Christian Martineus med Nils Feltelius som suppleant.

Valberedningen har bestått av Gustav Ullenhag (sammankallande), Åke Thörner och Maria Petri.

Av styrelsens elva möten har ett skett i anslutning till årsmötet och ett på stadsodlingen Bee Urban i Stockholm i samband med en studieresa. Övriga möten har skett per telefon.

Årsmötet ägde rum 9/3 i Tullstugan vid Hammarbyslussen i Stockholm med ett 26 deltagare. Efter lunch i form av hemlagad vegetarisk soppa talade **Sverker Sörlin**, välkänd professor och miljödebattör, om begreppet "Antropocen", som också är titeln på hans senast utkomna bok.

De efterföljande årsmötesförhandlingarna leddes av **Bertil Hagström**. Caisa Laurell och Vindar Fritzell invaldes i styrelsen medan Bertil Hagström och Staffan Mårild avgick. Övriga styrelseledamöter kvarstod. Sven Blomqvist omvaldes till ordförande för 1 år. Frej Nicolaisen Sidén valdes till hedersledamot för sina ovärderliga insatser för föreningens hemsida.

Medlemmar

I medlemsregistret fanns vid årsskiftet 252 medlemmar (betalt årsavgift 2018-19). Av dessa är 5 hedersmedlemmar och 89 nya för 2019. Endast 5 är studenter. 217 betalade medlemsavgift 2019, vilket är rekord sedan starten

Den medlemsansvarige CG Elinder håller medlemsregistret kontinuerligt uppdaterat och har lyckats få mejladresser till de allra flesta vilket i hög grad underlättar styrelsens arbete.

Ekonomisk redovisning (preliminär i väntan på revision)

Medlemsavgifterna har varit 300 kr för läkare, 200 kr för övriga verksamma inom sjukvården, 100 kr för studenter och 500 kr för stödmedlem.

Behållningen på föreningens postgirokonto var 1.1.2019: 115 218 och 31.12.2019: 123 556 kr. Årets resultat var +2486 kr.

Inkomster: 85 551 kr.

Utgifter: 83 065 kr. Kommunikation (hemsida, domän, e-adresser, medlemsutskick elektroniskt och i pappersform) 25 469 kr. Resor 5 069 kr. Telefon- och styrelsemöten 5 558 kr. Årsmöte 9756 kr. Bidrag studieresa 14 644 kr. De reella kostnaderna har varit högre då vissa styrelseledamöter har efterskött sina rese- och logikostnader.

Kommunikation

Förutom kallelsen till årsmötet som skedde per brev har 4 nyhetsbrev skickats ut elektroniskt med hjälp av programmet Getanewsletter. Det öppnas av cirka 50% av medlemmarna. Det fåtal som saknar e-postadress får nyhetsbrevet per post.

Föreningens hemsida www.lakareformiljon.se hålls uppdaterad av sekreteraren Anne von Heideman. Vid tekniska problem bistår Frej Nicolaisen Sidén (numera hedersmedlem).

LfM finns också på Facebook som uppdateras av Anne v Heideman. Dessutom är #doctorsforfuture's Facebooksida knuten till LfM. #doctorsforfuture är numera en lokalförening på nätet till LfM.

Kontakter med Sveriges Läkarförbund/Sjukhusläkarna

Arbetsgruppen för Klimat och hälsa har under året letts av Sofia Hammarstrand. Dessutom ingår från LfM Björn Fagerberg och Maria Wolodarski. Det har ägt rum två telefonmöten och ett fysiskt möte under året. Arbetsgruppen stod för ett seminarium i Almedalen: *Unga läkare vill bidra till en hållbar sjukvård*. Sofia Hammarstrand ledde mötet, Maria Wolodarski, Sigrid Hammarqvist och Ida Persson deltog från LfM. Dessutom två miljöchefer från NKS och Västra Götaland, samt en studentrepresentant, Theodor Lav. Symposiet refererades i Läkartidningen.

Många föreläsningar har hållits under året av Sofia H och Maria W (närmare beskrivning görs av dem). Arbetet med att revidera Läkarförbundets policy för Klimat och hälsa har inletts.

Kontakter med Svenska Läkaresällskapet (SLS)

Maria Wolodarski har varit ordförande i en arbetsgrupp inom Sällskapet som har tagit fram en policy för klimat, hälsa och hållbar sjukvård vilket utgår från en motion vid årsmötet från #Doctorsforfuture. Från dessa och LfM har ingått Sigrid Hammarqvist, Ida Person samt dessutom Björn Fagerberg. Policyn godkändes med smärre ändringar i januari 2020.

Som ett resultat av Idé och planeringsmötet inom föreningen 191005, kontaktades Läkaresällskapet och tillfrågades om intresse för att arrangera ett möte om hållbar sjukvård. Denna förfrågan länkades också till det pågående arbetet med ovan nämnda policy. Efter positivt besked startade en arbetsgrupp med två företrädare från Läkaresällskapet och två från LfM (Maria W och Björn F och Sven B som konsulterades). Ett sådant möte har nu planerats som utbildningsmöte för specialister i Sällskapets lokaler 201110.

Tema klimat, hälsa och hållbar sjukvård

Under året har detta varit den huvudsakliga inriktningen med en serie aktiviteter.

Läkartidningen, tema Hållbar sjukvård, en sjukvård för framtiden och klimatet

Detta temanummer (27 februari, 2019) med Björn Fagerberg som gästredaktör innehöll förutom en inledande översikt en rapport från National Health Service i England om deras upplägg att utveckla hållbar sjukvård genom att som första använda målsättning använda hälso- och sjukvårdens utsläpp av växthusgaser. Huvudförfattare var Sonia Roschnik, som är chef för deras Sustainable Development Unit. Därefter följde två artiklar från Västra Götalandregionen som dels beskrev hälso- och sjukvårdens klimatpåverkan, dels informerade om ett projekt att minska klimatpåverkan från resursanvändningen vid höftledskirurgi. Därefter beskrevs ett flerårigt arbete i Region Skåne att ta fram en handbok i hur man kan minska utsläppen av växthusgaser med mer effektivt resursutnyttjande inom sjukhusvården. De föregående artiklarna handlade om att minska klimatpåverkan och den sista artikeln handlade om den viktiga roll som sjukvården har i anpassningen till klimatförändringarna.

Hållbar sjukvård – Läkartidningsseminarium i Stockholm 190326

Vid detta seminarium, som var en uppföljning av temanumret föreläste artikelförfattarna med gästredaktören av moderator. Ett fyrtiotal personer var där och kom från öppen- och slutenvård, akademi, SKR, SLL och industrin. Många deltagare kom från LfM. Det blev en mycket livlig diskussion.

Idé- och planeringsmöte, Stockholm 191005

Detta möte, under titeln *Mot klimatkatastrof – vad kan sjukvården göra*, organiserades för att fånga upp det stora engagemang som inte minst de nystartade lokalföreningarna visade på. Fyrtio personer kom till mötet som inleddes med tre föreläsningar om klimat och hälsa, hållbar sjukvård, och sambandet mellan klimatförändringar, kost och fetma. Därefter avrapporterades om aktiviteter i de olika lokalavdelningarna. Därefter delade vi upp oss i fem arbetsgrupper och diskuterade förutsättningslöst vilka frågor vi vill prioritera i det fortsatta arbetet. Slutsatsen blev följande punkter:

- Opinionsbildning – ansluta till pågående initiativ Klimatuppropet och Klimatläkarna och ta egna initiativ till hearing med politiker, debattartiklar mm.
- Kost – en arbetsgrupp startades med Caisa Laurell och Staffan Mårild som drivande personer
- LfM: Sprida information om lokalgruppernas arbete
- LfM: Utveckla plattformen bättre. Hemsidan måste revideras för bättre kalendarium, resursbank för föreläsningar och litteratur.
- Studentundervisning - distribuera undervisningsmaterial
- Konferens om hållbar sjukvård via Svenska Läkaresällskapet som kontaktas

Föreläsningar

190521 Hållbar sjukvård. Björn F. För ST-läkare och studierektor, onkologen, Sahlgrenska Universitetssjukhus, Göteborg

190910 Hållbar sjukvård. Björn F. För anesthesiologer och intensivvårdsläkare (chefer) inför deras årsmöte i Göteborg

191205 Hållbar sjukvård. Björn F vid Caféafton i Göteborg i samarbete med Ingenjörer för Miljön

Debattartiklar

Ellinor Berg, Björn Fagerberg, Staffan Mårild och Maria Wolodarski. DN Debatt. Klimatförändring och fetma delar av samma epidemi. 190505

Björn Fagerberg. Omställningen av sjukvården har klara brister. Göteborgs Posten 190705

Ida A Persson, Björn Fagerberg, Max E Bergkvist, Emma Bendz, Annika Cronstioe, Sigrid Hammarqvist, Maja Bergman och Clara Thörn: Engångsprodukter i vården skadar klimatet. DN Åsikt. 191018.

Podd: Fagerberg B, Persson I. Klimathänsyn driver på sjukvårdens hållbarhetsarbete. Forum for Health Policy.

Övrigt

Faktaskrift om Klimat och hälsa med professor Anna-Carin Olin och Sofia Hammarstrand vid Arbets- och miljömedicin som huvudredaktörer med bidrag mestadels från författare inom denna disciplin samt Björn Fagerberg om hållbar sjukvård. Air Pollution & Climate Secretariat i Göteborg m fl är med i processen att publicera skriften.

Nanomaterial

Rune Karlsson, SweNanoSafe (den nationella plattformen för nanosäkerhet), m fl intervjuade 191204 Björn Fagerberg om frågor kring nanoteknik och säkerhetsfrågor inom ramen för ett initiativ att för samhällssynen på nanoteknik vidare (BF var gästredaktör för ett tema i Läkartidningen om nanomedicin (2017).

Caféaftnar i Göteborg

Dessa seminarier har sedan flera år arrangerats av Läkare och Ingenjörer för Miljön via ett gemensamt planeringsråd som träffas månatligen under terminerna. LfM ansvarar för en caféafon per termin. Caféaftnarna äger rum på Ekocentrum, centralt i Göteborg under onsdagskvällar och varar 1 1/2 timme.

Cykeln, hälsan och stadsplaneringen i det framtida Göteborg, Caféafon 180307, med läkaren och forskaren *Leo Stockfelt* från Arbets- och miljömedicin vid Sahlgrenska akademien, *Malin Månsson*, cykelplanerare vid Trafikkontoret i Göteborg och *Johan Ljung* från Sportson. Moderator var *Anders Roth* vid IVL, Svenska Miljöinstitutet. Han är också ansvarig för trafikfrågor i projektet om fossilfritt Västra Götaland.

Mikroplast – nya forskningsrön om exponering och skadliga effekter, Caféafon 181003 med *Bethanie Carney Almroth* (universitetslektor vid Institutionen för biologi och miljövetenskap, Göteborgs Universitet) som beskrev och diskuterade hur hälsoeffekter av exponering för mikroplast kommuniceras. *Lars Barregård* (professor, Arbets- och miljömedicin, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet) rapporterade från arbetet i en expertgrupp inom EU om humantoxicitet av mikroplast i föda med fisk och skaldjur. *Sofia Hammarstrand* var moderator.

Lunchseminarier vid Sahlgrenska akademien i Göteborg

Björn Fagerberg och Sofia Hammarstrand ingår i planeringskommittén för dessa seminarier som äger rum två till tre gånger per termin.

Studieresa 14-15 juni 2019: Ny klimatsmart teknik i Mälardalen.

Årets studieresa tillsammans med Ingenjörer för Miljön företogs i år på Östkusten. Vi besökte först Askölaboratoriet utanför Trosa som drivs av Stockholms Universitet. Man studerar tillståndet i Östersjön på många sätt. Det största problemet är övergödningen och dess konsekvenser. Den beror huvudsakligen på läckage från jordbruksmark. Därefter fick vi tillfälle att besöka Scantias stora utvecklingsavdelning i Södertälje. Där demonstrerades elektrifierade tunga transporter, självkörande fordon och klimattunneln för testning av lastbilar under extrema förhållanden. Efter övernattnig på

Sigtunastiftelsen besöktes Uppsala. Där fick vi demonstration och föreläsning om ett projekt att rena avloppsvatten från Akademiska sjukhuset från läkemedelsrester med ozon. Forskare från SLU berättade om en studie av läkemedelsrester i Fyrisåns olika delar. Studieresan avslutades på BeeUrban, en stadsodling med bisamhällen på taket till det stora kontorskomplexet Garnisonen på Östermalm i Stockholm.

Lokalföreningar

Föreningen har nu lokalavdelningar i Göteborg, Värmland, Dalarna; Gävleborg, Jämtland/Härjedalen, Västerbotten, Skåne och Stockholm. Dessutom på Facebook: #doctorsforfuture. Dessa driver egna program men rapporterar till styrelsen. Angående Göteborg: se ovan!

Läkare för Miljön Värmland har under 2019 haft en handfull möten, och samlat en hel del nya medlemmar. Föreningens främsta fokus har varit projektet Hållbar vårdcentral, som beskrivs enligt följande: Hälso- och Sjukvårdsledningen i Region Värmland har 2019 på initiativ av Läkare för Miljö Värmland fattat beslut att driva projektet ”En hållbar vårdcentral”. En projektledare har utsetts och en särskild arbetsgrupp har tillsatts för att inleda projektarbetet. Ansvaret ligger under styrgruppen ”God och nära vård”. Som projektägare har områdeschef öppenvård utsetts. Projektgruppen har fått i uppdrag att ta fram en projektplan och en förstudie inför införandet. Två vårdcentraler har utsetts som pilotenheter: Vårdcentral Kronoparken i centrala Karlstad och Eda vårdcentral som glesbygdseenhet. Projektgruppen representerar Region Värmlands ledning, Regionen Värmlands miljöenhet och primärvården. Som representant för LfM fungerar Klaus Stein som även tjänstgör som distriktsläkare på Eda vårdcentral. Projektgruppen har inlett det konkreta arbetet med två fysiska möten i början av året 2020. Aktuellt är projektet i viloläge pga omprioriteringar under rådande pandemiläge och förväntas återupptas senast hösten 2020.

Lokalföreningen i Dalarna startade under hösten 2019 av Sigrid Hammarqvist, Anna Leijon, Terese Nilsson, Maja Bergman och Clara Thörn, samtliga ST-läkare verksamma inom Region Dalarna. Fler kollegor har tillkommit under höstterminen och vi hade vid årsskiftet 38 medlemmar verksamma inom både öppen- och slutenvård, huvuddelen i Falun. Föreningen har under sitt första halvår riktat sig mot både läkarkollegiet, regionspolitiker och allmänhet där huvudfokus legat på att förmedla sambanden mellan folkhälsa och miljö- och klimatfrågor.

I november anordnades en föreläsning med Läkare för miljöns vice ordförande Maria Wolodarski inom ramen för de veckovisa utbildningsmöten som arrangeras för alla läkare anställda på Falu lasarett. Maria berättade om sambanden mellan klimat och hälsa samt de initiativ med Green Teams hon startat på KS. Föreläsningssalen var fullsatt och responsen mycket positiv från kollegorna. Intresset för liknande initiativ med Green Teams i Dalarna väcktes, och kontakt har etablerats med Regionens miljöchef för att arbeta vidare med detta. Frågan om engångsmateriel aktualiserades under vintern, då Dalarna var en av de regioner som upplevde effekterna av leveransproblemen till följd av ...

Under hösten har föreningen medverkat vid de lokala manifestationer som anordnats i Falun i samband med de globala klimatstrejkerna #fridaysforfuture. Vid två av tillfällena har föreningen representerats av egna talare som i sina anföranden belyst de medicinska perspektiven på klimatfrågan. Kring årsskiftet sammanställde föreningen en skrivelse till Dalarnas regionpolitiker med förslag på regionala miljöåtgärder som också kan vara fördelaktiga för folkhälsan. Planerad överlämning är i

samband med den globala klimatstrejken 24 april 2020 med förhoppningen om ett fruktsamt samarbete.

Slutligen har några av våra forskningsaktiva medlemmar i föreningen startat en klimatgrupp på Centrum för Klinisk Forskning i Dalarna. Denna grupp arrangerar i samarbete med Region Dalarna, Uppsala universitet och Folkuniversitetet en föreläsningsserie om klimat, hälsa och hållbarhet under vårterminen 2020. Denna består av fyra föreläsningar på Näringslivets hus i Falun och som alla är öppna för allmänheten. Planerade föreläsare är Johan Kuylensstierna, Michael Tjernström, Cecilia Hed Malmström och Erik Westholm.

- **Lokalavdelningen i Gävleborg** startade upp på ett lunchmöte i maj som Maria Wolodarski, från Läkare för Miljöns styrelse, deltog vid. Styrelsen godkände lokalavdelningens bildande i juni.
- Frida Ridderstedt, Hudiksvalls sjukhus, har fungerat som kontaktperson för lokalavdelningen och har varit adjungerad i den nationella styrelsen.
- 55 läkare finns med i den interna mailgruppen. Facebookgruppen ”Läkare för Miljön Gävleborg” hade vid årsskiftet 2019/2020 45 medlemmar.
- Dokument delas på en samarbetsyta på intranätet Plexus.
- Under 2019 hölls tre möten på lunchtid via videolänk mellan sjukhusen i Hudiksvall och Gävle för hela lokalavdelningen. 6-18 läkare deltog vid dessa möten. Övrig kommunikation har skett via mail, på Facebooksidan eller inom arbetsgrupper.
- Under året har kontakt etablerats med Region Gävleborgs Miljöavdelning, framförallt dess två miljöpartners. Regelbunden mailväxling har skett och Miljöavdelningen har presenterat sina ansvarsområden via en webbföreläsning på ett lunchmöte.
- I maj höll Maria Wolodarski i en föreläsning om klimat och hälsa på ett möte för alla sjukhusets läkare i Hudiksvall. Inbjudan skedde genom lokalavdelningen.
- Lokalavdelningen möjliggjorde en namninsamling till en debattartikel som skickades till lokaltidningar i Hälsingland och Gästrikland. 18 läkare skrev under artikeln ”Vi läkare anser att klimatförändringar är det största hotet mot vår hälsa och människans överlevnad”, som ursprungligen författats av två läkarkollegor i Kalmar.
- Frida Ridderstedt, Hudiksvall, och Ylva Olerud, Gävle, deltog vid LfM:s idé och planeringsmöte ”Mot klimatkatastrof – vad kan sjukvården göra?” 191005.
- Ingrid Mobacke, Gävle, deltog vid Arbets- och Miljömedicins seminariedag om klimat och ohälsa 191206. Hon höll i en presentation kring ”Vad kan regionanställda göra?” utifrån pågående arbeten i Gävleborg.
- Frida Ridderstedt och Maarit Wirkkala, båda Hudiksvall, hade 18 december ett möte med Tommy Stokka, stabschef för hälso- och sjukvården i Region Gävleborg. Ridderstedt informerade om att LfM Gävleborg vill informera om klimat och hälsa på arbetsplatsträffar och att en film med basfakta om klimatförändringarna kommer att spelas in på initiativ från Läkare för Miljön.
- Miljöavdelningen har informerat om att lokalavdelningen finns i sitt nyhetsbrev ”Vårt att veta” som skickas till verksamhetschefer och miljöombud i regionen.
- Både Miljöavdelningen och stabschef Tommy Stokka har uttryckt sig positiva till att förmedla information från lokalavdelningen på intranätet Plexus. Lokalavdelningen skickade information om att World Medical Association utlyst klimatnödläge och uppmanar vårdpersonal världen över att bidra till att skydda människors hälsa från negativa konsekvenser av

klimatförändringarna. Regionens kommunikationsavdelning sa nej till publicering med motivering att det måste vara tydligt vad som är Regionens ståndpunkt.

Arbetsgrupper

Lokalavdelningen har ingen egen styrelse utan arbetar utifrån arbetsgrupper och ställer sig bakom den nationella föreningens stadgar. Medlemskap i Läkare för Miljön rekommenderas för läkare anslutna till Gävleborgsavdelningen. Följande arbetsgruppsindelning finns:

- **Kost:** Gruppen har under året utgjorts av Annie Berggren Sjöblom, Shayan Bukhari, Katarina Hermansson, Maja Jonsson, Ingrid Mobacke, Anna Newberg och Frida Ridderstedt. Gruppen har författat skrivelsen "Hållbar kost i Region Gävleborg" som under 2020 kommer att skickas till ansvariga för matservice i regionen. I skrivelsen föreslås att mer växtbaserad kost skall serveras för att främja hälsa och minska utsläppen av växthusgaser, med hänvisning till vetenskaplig litteratur.
- **Transporter:** Miljöavdelningen uppmärksammade Europeiska trafikantveckan hösten 2019 och LfM bidrog till att sprida deras information om hållbara transporter i regionen på bland annat ÖNH-mottagningen i Hudiksvall.
- **Förbrukningsmaterial:** På ÖNH-kliniken i Hudiksvall har Frida Ridderstedt och Katja Hellström informerat vårdenhetschefen och en operationssjuksköterska om flergångskläders fördelar avseende miljö- och klimatpåverkan jämfört med engångskläder.
- **Byggnader:** Ingrid Mobacke har haft möte med Mikael Lindqvist, projektledare för "Framtidsbygget" och "God och nära Vård" där hon informerats om dessa projekt. Mobacke har deltagit på miljöombudsträff hösten 2019 då det informerades om "Framtidsbygget" (nya sjukhusbyggnader som planeras i Gävle och Hudiksvall) av nye miljöansvarige Dermot Farrelly. Lokalavdelningen har skickat frågor kring miljö- och klimathänsyn gällande Framtidsbygget via miljöombud och Maarit Wirkkala har fått miljöinformation i de arbetsgruppsmöten för chefer som hon deltagit i gällande Framtidsbygget.
- **Kapitalplacering/divestering/pensionssparande:** Förfrågan har skickats till SYLF i Gävleborg om facket kan informera om hållbara pensioner och möjlighet att göra aktiva val som anställd. SYLF har svarat att facket inte har i uppdrag att ge råd kring pensioner.

Lokalföreningen i Skåne år 2019

Antal medlemmar:

"Aktiva" 4-5 st. Vidare ytterligare 5 st i maillistan, deltog vid uppstartsmötet men bor geografiskt avlägset. Passiva stödmedlemmar i Facebookgruppen: 19 st

Fakta om året som gått:

- Uppstartsmöte med idékläckning i Malmö i september tillsammans med läkare och studenter från olika delar av Skåne, regionala miljö- och folkhälsostateger samt styrelsemedlem Vindar Fritzell. Genomgång av stadgar.
- September: Styrelsens godkännande av lokalföreningens bildande.
- I förbindelse med Global Climate Strike förfrågan om att annonsera lokalföreningens bildande på regionens Intranät, dock negativt besked.

- Under det gångna året löpande kontakt med diverse regionala miljöstrateger - för Skånes Universitetssjukhus, - för primärvården - samt förvaltningsövergripande. Meddelat att lokalföreningen står till förfogande. Fått erbjudande om att delta i framtagandet av de nya miljömålen 2021, vilket förhoppningsvis drar igång under 2020. Förslag om ett gemensamt undervisningstillfälle på sjukhuset, avvaktar besked. Tillsammans med primärvårdens miljöstrateg planeras framtagande av en generell vägledning för utsläppsreduktion inom primärvården i Skåne. Även kontakt med miljöstrateg Kristina De Geer för diskussion kring möjligheten för fortsatta innovationsupphandlingar (likt det cellulosebaserade förklädet), dock negativt besked.
- Vidare varit behjälplig med kontakter och råd inför uppstarten av ett forskningsprojekt avseende Hållbara Superabsorbenter (SSAP) som om beviljat, drar igång hösten 2020 med utprovning på klinikerna.
- November: Undervisning i *“Läkarens roll i Klimat och hälsa/Hållbar sjukvård”* för läkarstudenter i Ifmsa under Global Health Week i Lund.
- December: Undervisning på APT på Vårdcentralen Eden, Malmö.
- Januari: Motion till Distriktsläkarföreningen samt information till Malmö Läkarförening.
- Kontakt till programansvariga för utbildningsdagar inom primärvården: Inget besked ännu.

Kommunikation:

- Kontinuerlig informationsdelning genom Nyhetsbrev per mail och den nystartade Facebookgruppen Läkare för miljön Skåne, för mer passiva stödmedlemmar.
- November: Artikel om lokalföreningarna i Moderna läkare.
- December-januari: Arbete med artikel om LfM och lokalföreningen för Klimatsamverkan Skånes hemsida (publiceras inom kort).

Plan framåt:

- Möte på månadsbasis med den aktiva gruppen.
- Undervisning och föreläsningar, förhoppningsvis vid ST-läkarforum, framtidens specialistläkare och AKO specialistdagar. Vi undersöker även möjligheten att delta vid *“undervisning för allmänheten”*, som arrangeras på sjukhusområdet.
- Samarbete med gruppen Primärvårdsklimatpsykologer i Malmö. Vi tänker oss en kombinationsföreläsning inom Klimat och hälsa och Klimatpsykologi, i första hand på vårdcentralerna.
- Mobilisering under #doctorsforfuture.
- Poster kring kost i patientupplysande syfte, en sådan bör dock först förankras med Läkare för miljön kostgrupp och evt med Socialstyrelsen.
- Tankar om en *“posterserie”* för vårdpersonal.

- Ansökan om medel från Klimatsamverkan Skåne för att möjliggöra transporter för föreläsare, arbete med klimatreducerande åtgärder osv (högst oklart om något arbete kommer kunna bedrivas på arbetstid).

Läkare för Miljön Jämtland/Härjedalen 2019

- Lokalavdelningen startade upp i början av 2019 efter en lokal SYLF-föreläsning om klimat och hälsa av Sofia Hammarstrand. Gruppen växte sedan och blev mer organiserad efter ett staff-meeting (morgonföreläsning för alla sjukhusläkare vid Östersunds sjukhus) där Maria Wolodarski föreläste. Styrelsen godkände lokalavdelningens bildande vid LfM:s inspirationsmöte 191005.
- Möten har skett ungefär 1 gång varje månad och deltagare har även närvarat digitalt på distans. Kring 25 personer finns med på den interna mejllistan och vi har varit ca 10 aktiva deltagare i lokalavdelningen. I facebook-gruppen finns 32 medlemmar. Linda Morén har varit adjungerad till nationella LfM styrelsen.
- Lokalavdelningen har ingen egen styrelse utan arbetar utifrån arbetsgrupper och ställer sig bakom den nationella föreningens stadgar. Medlemskap i LfM rekommenderas för läkare anslutna till lokalavdelningen.
- Kommunikationen i lokalavdelningen sker via mejlgrupp, facebook-grupp och det lokala mejlnätverket ”teams”, där även mötesanteckningarna sparas.
- Under året har kontakt etablerats med de av regionen anställda klimatstrategerna och även projektanställda inom projekt för hållbara resor i regionen. Klimatstrategerna har närvarat på några av mötena och kontakt har annars skett via mejl.
- Mikael Jönsson, Annika Ersson, Johan Jörnhagen och Linda Morén deltog vid LfM:s idé och planeringsmöte i Stockholm 191005.
- Linda Morén deltog vid ett möte med läkare från en nybildad klimatgrupp i Umeå. Utbyte av erfarenheter och framtidsplanering.
- En artikel till lokaltidningar om Klimat och hälsa har påbörjats att skrivas.

Huvudområden

Vi har valt att först fokusera lokalföreningens arbete kring 4 huvudområden. Förhoppningsvis kommer det att bli fler områden med tiden men i uppstartsläget väljer vi att börja med dessa områden.

Resor:

- Ansvarig Johan Jörnhagen. Flertalet möten och samtal med projektanställda inom regionen med ansvar för resor och hållbarhet. Information och förtydligande till sjukhuskliniker om den resepolicy som redan finns i regionen. I regionens resepolicy ingår en klimatväxling vilket innebär att kliniker betalar mer för flygresor och mindre för tågresor. Detta som ett ekonomiskt incitament till att välja tåg framför flyg.
- Planering för ”Reseutmaningen”, en tävling kliniker emellan om att resa klimatsmart.
- Jörnhagen har skrivit ett restips som kommer publiceras i tidningen Svensk kirurg, för att inspirera fler läkare att ta tåget till Kirurgveckan i Luleå 2020. Vi har stöttat projektledare i regionen med att informera om rese-kampanjer så som Vintercyklarna och busskampanjer.

Kost:

- Ansvarig Linda Morén. Kontakt har påbörjats med kosthushetschefen i regionen med dock liten respons. Nu planeras kontakt igen.
- Kontakt med läkare Stella Cizinsky som varit delaktig i att införa vegetarisk kost på hjärtenheten i Örebro. Planerar för en föreläsning i augusti då Stella befinner sig i Östersund.

- Planerar att göra en genomgång av patient- och personalmat och jämföra med kostrekommendationerna från EAT Lancet.

Läkemedel och lustgas:

- Ansvarig Mikael Jönsson. Undersökt möjligheter för regionen att investera i en lustgasdestruktor. Regelbunden kommunikation med läkemedelsansvariga i regionen. Planerar att sprida den informationsskrift om läkemedel och miljö som skrivits av LfM tillsammans med Svensk förening för allmänmedicin och Läkarförbundets Råd för Läkemedel, IT och medicinteknik (RLIM).

Utbildning:

- Ansvarig Annika Ersson. Lokalföreningen har skapat en föreläsning som presenterats på flera kliniker under året. Ytterligare undervisningstillfällen är planerade, bland annat för de läkarstuderenter som studerar i regionen och för distriktsläkare.

- Kontakt med Umeå universitet om att delta i framtagandet av curriculum för det nya läkarprogrammet, ur ett klimatperspektiv.

Läkare för Miljön Västerbotten 2019-20.

I slutet av november-början av december 2019 samlades några klimatintresserade AT-läkare och diskuterade i vilka former vi kunde organisera oss. Vi fick kontakt med ordförande för Läkare för Miljön, Sven Blomqvist, och beslutade oss för att bilda en lokalavdelning. Vi konstituerade därför på vårt första officiella styrelsemöte en styrelse.

Redan innan vi offentligt antagits som lokalavdelning under Läkare för Miljön hade vi stämt och haft möte med regionens miljösamordnare som var mycket glada över vår kontakt. Vi har även stämt och haft ett möte med Vårdhygien i regionen/Umeå. Dessa var något mer frågande till initiativet, men ville även de samarbeta i gemensamma frågor framöver. Vi fick sedan besök av Linda Morén från Jämtlands lokalavdelning. Hon delade med sig av sina erfarenheter och de framgångar/motgångar de haft lokalt i sitt arbete.

Vi skapade en Facebook-sida (Läkare för miljön - Umeå) som offentliggjordes i samband med vårt officiella antagande, samt en intern grupp och chatt för vår egen kommunikation.

Maria Wolodarski från Läkare för Miljön kom till oss och höll en föreläsning, "Klimatförändringar - Sjukvårdens roll", där uppskattningsvis 50 personer av varierande "ursprung" (läkarstuderenter, läkare, apotekare, klinikombud, epidemiologer, statsvetare m.m.) deltog, den 14 februari 2020. Därefter antogs vi som lokalavdelning på LfM:s nästa styrelsemöte.

Vi har genom kontakt med AT-samordnarna i Umeå implementerat en stående föreläsning med miljösamordnarna under AT-läkarnas introduktionsveckor samt under AT-LEKA (obligatorisk kurs för AT-läkarna i Umeå).

Vi har undersökt och fått veta att vi har en lustgasdestruktor på förlossningen i Umeå, men att det saknas i Skellefteå och Lycksele.

En av våra lokalaktiva som också är läkarstuderande har drivit frågan om miljö- och klimat, inklusive flygstopp, för bland annat medicinska kåren och Umeå Universitet, med varierande resultat med huvudsakligen avslag. Hon har också drivit att starta upp en studiesocial grupp inom kåren för miljön, men ännu inte fått igenom detta i kårfullmäktige.

Lokalföreningen i Stockholm är nybildad.

Stockholm 1 maj 2020

Sven Blomqvist

Björn Fagerberg

Anne von Heideman

Maria Wolodarski

Carl Gustaf Elinder

Vindar Fritzell

Sofia Hammarstrand

Elisabeth Wijnbladh

Caiasa Laurell

Ellinor Berg